

היום נלמד בעזרת ה':

הגיגה דף יט

למדנו בדף הקודם: הנוטל ידיו בכלי, וכן המטביל ידיו במקווה - לאכילת מעשר או תרומה צריך כוונה להיטהר, ואם לא התכוון לטהר אותם ידיו טמאות, אבל לחולין אין צריך כוונה. הגמרא מבררת מנין שלחולין אין צריך כוונה להיטהר?

גל שנתלש: גל שנתלש מהים והיה בו ארבעים סאה (= שיעור מקווה), ונפל על אדם טמא או כלים טמאים, הרי הם טהורים. ע"כ המשנה. ויש לדיוק שכשם שהכלים לא התכוונו שיפול עליהם הגל כך האדם לא התכוון שיפול עליו הגל, וכתוב שהוא טהור, א"כ יש לנו הוכחה שלחולין לא צריך כוונה!

הגמרא דוחה. מדובר באדם היושב ומצפה להיטהר בגל, וכמו כן הוא גם מתכוון על הכלים שיטהרו בגל. הגמרא מבארת אם כן מה החידוש באופן כזה שהם טהורים.

סלקא דעתך אמינא ליגזור דילמא אתי למיטבל בחרדלית של גשמים: 'חרדלית' = מים השוטפים ויורדים ממקום גבוה וזקוף למקום נמוך, ולמרות שיש בה ארבעים סאה הטובל בה לא עלתה לו טבילה, משום שאין בה ארבעים סאה במקום אחד, וזהו 'קטפרס' (= מים הזורמים מלמעלה למטה) שאינם נחשבים למים מחוברים, והדין הוא שעל מי המקווה להיות מכונסים במקום אחד.

פירוש שני: מדובר במקרה שאינם יורדים ממקום גבוה אלא זורמים על הקרקע, ואינם מטהרים משום שמקווה לא מטהר 'בזחלין' כלומר במים זורמים, אלא רק 'באשבורן' כלומר במים עומדים ומכונסים במקום אחד.

א"כ נגזור ראשין אטו כיפין: שנגזור שלא מועילה טבילה בראש הגל כשהוא מגיע לארץ, שמא יבוא להטביל באמצע הגל שעומד באוויר כמין כיפה (= כגון שהושיט כלים למעלה והטבילים בכיפה שהדין שלא עלתה לו טבילה). וגל שנתלש הנ"ל המטהר אדם וכלים הוא משום שהוא נח על הקרקע.

שאין מטבילין באויר: שלא אמרה התורה שמקוה של אויר ראוי לטבילה.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

נדחתה הראיה שהגמרא הביאה מ'גל שנתלש' לכך שלחולין אין צריך כוונה, והגמרא מחפשת ראייה אחרת:

פירות שנפלו לתוך אמת המים וכו': פירות יכולים לקבל טומאה רק לאחר ש'הוכשרו', דהיינו שנפלו עליהם מים לאחר שנתלשו. המים מכשירים את הפירות רק 'לרצון' כלומר שהאדם מעוניין שהפירות ירטבו במים.

פירות שנפלו לתוך אמת המים, ופשט אדם את ידיו הטמאות לתוך המים ולקח את הפירות, ידיו טהורות למרות שלא התכוון להטבילן, והפירות אינם 'בכי יותן' כלומר לא הוכשרו לקבל טומאה, כיון שלא היה נוח לו שהפירות נרטבו. ואם התכוון בלקיחת הפירות מהמים שיוטבלו ידיו, הרי ידי טהורות, והפירות 'בכי יותן' כלומר הוכשרו לקבל טומאה, שכיון שהתכוון להדיח את ידיו הוא גילה בזה את דעתו שנוח לו שהפירות נפלו למים, שע"י כך הדיח את ידיו.

מכאן יש הוכחה שלחולין לא צריך כוונה בטבילת הידיים!

הטובל לחולין והוחזק לחולין: הטובל לצורך אכילת חולין והתכוין להיטהר לחולין אסור באכילת מעשר שני. הגמרא מדייקת שגם לאכילת חולין צריכים כוונה להיטהר?

הוא סבר דחי קא מדחי ליה: רבה סבר שרב נחמן דחה אותו בדברים בעלמא (שכוונת הברייתא שטבל ולא הוחזק (=התכוין) כאילו לא טבל רק לענין מעשר) אך הוא דקדק ומצא ברייתא האומרת כן.

הגמרא ממשיכה לעסוק באותו נושא:

טבל ועלה: מי שטבל לשם טהרה אבל לא התכוון לסוג טהרה מסויימת, יכול להחזיק את עצמו לאחר שיצא מהמים לכל מה שירצה.

עודהו רגלו אחת במים: כל עוד רגלו אחת בתוך המים אם טבל לשם טהרה בדרגה קלה יכול להתכוון לטהרה בדרגה חמורה יותר. אבל אם עלה מן המים אינו יכול להתכוון יותר. הגמרא מבינה שבכל מקרה אינו יכול להתכוין. קושיא על דברי רבי אליעזר שהטובל לשם טהרה בעלמא יכול להתכוון לאחר שעלה מן המים לטהרה חמורה?

עודהו, אע"פ שהוחזק, מחזיק: אם רגלו אחת עדיין במים, אע"פ שהתכוון לטבול לשם דבר קל יכול עדיין לכוון לשם דבר חמור. אבל אם עלה לגמרי מהמים, אם לא הוחזק,

מחזיק: אם לא התכוון להיטהר עבור משהו מסויים יכול להחזיק את עצמו לכל מה שירצה, אבל אם כבר החזיק את עצמו לדבר קל שוב אינו יכול להחזיק את עצמו לדבר חמור. (ורבי אליעזר דיבר על מי שטבל לשם טהרה כללית).

כל התירוץ הנ"ל מתבסס על ההנחה שהעולה מן המקוה ורגלו אחת נשארה במים נחשב עדיין כטובל במקוה. הגמרא מבררת מיהו הסובר כן:

מקוה שנמדד ונמצא שיש בו בדיוק ארבעים סאה, וירדו לתוכו שני אנשים וטבלו בו אחד אחרי השני, הראשון טהור משום שטבל בארבעים סאה, אבל השני נשאר טמא כיוון שלאחר טבילת הראשון כבר לא נשארו במקווה ארבעים סאה (= שהרי נשארו מעט מים על הראשון). לדעת רבנן – אפילו אם הראשון נשאר במקצת בתוך המים. אבל לדעת רבי יהודה - אם בעוד שהשני טבל היו רגליו של הראשון נוגעות במים שבמקווה, אף השני טהור, לפי שאנו מחשיבים את המים שעל גופו כמחוברים למקווה ונמצא שלא נחסרו המים מארבעים סאה. ע"פ זה נמצא שהתנא שאמר שעודהו רגלו אחת במים נחשב כמחובר למים - הוא רבי יהודה.

אמר רבה בר אבוא: מחלוקתם של רבי יהודה ורבנן היא רק במי שאינו טמא מדאורייתא, אלא שטבל בשביל אחת ממעלות של חכמים (= כגון מחוסר כיפורים שטובל מדרבנן כדי לאכול בקדשים), שבזה רבי יהודה סובר שאם בעוד שהשני טבל היו רגליו של הראשון נוגעות במים אף השני טהור, אבל מי שטובל מטומאה דאורייתא לדעת כולם השני טמא, כי לא נחשבים המים שעל גוף הראשון כמחברים למקוה.

לפי ההסבר הזה נוקט רבי פדת שהסביר את דברי הברייתא אליבא דרבי יהודה. כי דברי הברייתא שהמכוין בטבילתו לטהרה קלה יכול לכון לטהרה חמורה כל עוד רגלו במים – זוהי אחת מהמעלות שתקנו רבנן (שהרי מדאורייתא אין חילוק בדרגות הטהרה והטובל לטהרה עלתה לו לכל דבר), ובה נחלקו רבי יהודה ורבנן במקרה שעדיין רגלו אחת במים.

איכא דאמרי: לגבי 'מעלות דרבנן' גם לדעת רבנן עלתה הטבילה לשני, כי נחשבים המים שעל גוף הראשון כמחברים למקוה. וזה שלא כדעת רבי פדת הסובר שזו רק דעת רבי יהודה.

אמר עולא: לדעת רבי יהודה הנ"ל - האם אפשר להטביל מחטים וצינוריות (= מין מזלג קטן מאוד) במים שבראשו של הראשון בעודו נמצאת רגלו האחת במים? הספק הוא:

האם אומרים רק 'גוד אחית' (= משוך והורד) במים שעל גוף הראשון לתוך המקוה, או שגם אומרים 'גוד אסיק' (= משוך והרם) למעלה?

שלוש גממיות בנחל: שלוש גומות מלאות מים בנחל שבשיפולי ההר, בגומא העליונה והתחתונה יש עשרים סאה מים בכל אחת, ובאמצעית יש ארבעים סאה מים, וחרדלית (= זרם מים) של גשמים עובר ביניהם ומחבר אותם, רבי יהודה אומר - מאיר היה אומר שיכול להטביל בגומא העליונה, משום שאנו אומרים 'גוד אסיק' (= 'משוך והעלה') את המים שבאמצעית לגומא העליונה ע"י החרדלית המחברת ביניהם, ובוודאי שמותר להטביל בתחתונה, שאם הוא סובר שאומרים 'גוד אסיק' בוודאי שהוא סובר שאומרים 'גוד אחית' (= משוך והורד) את המים שבאמצעית לתחתונה. ומכך שרבי יהודה אמר 'מאיר היה אומר' ולא אמר שהוא חולק עליו משמע שהוא סובר כמותו.

והתניא רבי יהודה אומר: אך עולא מקשה שכתוב מפורש בברייתא שרבי יהודה חולק על רבי מאיר? ועל כן קיבל רבי יוחנן את דבריו וחזר בו מההוכחה.

למדנו במשנה לעיל - מי שטבל והוחזק לחולין, כלומר שהתכוון לטבול לשם חולין, אסור לו לאכול מעשר שני וכו'.

משנתינו היא כדעת רבנן לעיל (יח): הסוברים שיש הבדל בין חולין למעשר (= שכל הטעון טבילה מדרבנן מותר בחולין ואסור במעשר), ולכן הם סוברים שטבילה לחולין לא מועילה למעשר.

הגמרא מקשה מהסיפא של המשנה:

אימא סיפא... בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה: דווקא לתרומה ולא למעשר, וזה כדעת רבי מאיר שחולין ומעשר דינם שווה. כי אם לא היו שוים היתה צריכה להיות גם דרגה באמצע של מעשר שני (כמו שיתרץ רב אחא להלן)?

רב אחא בר אדא מתני לה בסיפא חמש מעלות וכו': רב אחא גורס במשנה חמש מעלות במקום ארבע, דהיינו הוא מוסיף 'בגדי פרושים מדרס לאוכלי מעשר, בגדי אוכלי מעשר מדרס לתרומה', ונמצא שכל המשנה היא כדעת רבנן הסוברים שיש הבדל בין חולין למעשר.